

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 19/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statens pensionsfond

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 september 2004 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statens pensionsfond (RP 153/2004 rd) till finansutskottet för beredning.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets förvaltnings- och granskningsdelegation.

Sakkunniga

Förvaltnings- och granskningsdelegationen har hört

- överinspektör Riikka Rask, finansministeriet
- generaldirektör Jukka Wuolijoki, Statskontoret
- verkställande direktör Timo Löyttyniemi, Statens Pensionsfond
- ombudsman Esa Eriksson, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf
- förhandlingschef Seppo Väänänen, Löntagargenerationen Pardia rf
- jurist Heikki Sipiläinen och ekonomi- och socialpolitisk sekreterare Ilkka Alava, Statens samorganisation.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om statens pensionsfond ändras så att fondens nya fonderingsmål är ett belopp som utgör 25 procent av statens pensionsansvar enligt det nuvarande beräkningssättet. Enligt den gällande lagen ska år 2010 ett sådant belopp vara fonderat som motsvarar en och en halv gång lönesumman för den personal som omfattas av statens pensionssystem, dock minst 20 procent av det samlade pensionsansvaret. Avsikten är att ingen exakt tidpunkt ska fastställas för uppnåendet av fonderingsmålet, utan det föreslås en bestämmelse om att fonden växer fram till utgången av det år som det ovan föreslagna målet på 25 procent uppnås.

Enligt förslaget ska fonderingsmålet fastställas skilt från den årliga lönesumman.

Det föreslagna fonderingsmålet motsvarar fondens ursprungliga mål. Enligt det ska fonderingsgraden vara densamma som inom den privata sektorns pensionssystem.

Det belopp som årligen överförs från fonden till statsbudgeten dimensioneras så, att det utgör 40 procent av statens årliga pensionsutgifter. Enligt den gällande lagen kan ur fonden i statsbudgeten överföras årligen till statsverket ett belopp som uppgår till högst en tredjedel av statens årliga pensionsutgifter. Det överförda beloppet växer från och med år 2007 så att högst hälften av det belopp som motsvarar statens årliga pen-

sionsutgifter kan överföras ur fonden till budgeten.

Avsikten är att fonden ska växa tills fondmedlen tillsammans med avkastningen på placeringarna motsvarar fonderingsmålet. Därefter börjar man upplösa fonden på det sätt som bestäms närmare.

I propositionen föreslås ytterligare att fonden inte längre ska skötas av statskontoret utan den ska verka som en självständig organisation och stå under finansministeriets tillsyn.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid ingången av 2005.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att förslaget är nödvändigt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Med hänvisning till information från finansministeriet ska lagen om statens pensionsfond revideras i sin helhet. Den föreslagna ändringen i denna proposition utgör den första fasen av revideringsarbetet. Under denna fas ska de allra mest brådskande ändringarna gällande fonderingsmålet och budgetöverföringen från fonden införas i lagen.

Såsom det framgår av propositionen, när utgifterna för pensioner som betalas ut sin topp först kring år 2030. Att fonderingen upphör år 2010 betyder därmed att förberedelse tiden inför lagreformen är för kort och att tillväxtmålet inte kan uppnås. Också med tanke på skötseln av pensionsfondens placeringsverksamhet är det motiverat att tidsfristen förlängs.

Utskottet konstaterar att det även framöver är svårt att ange någon exakt tidpunkt för när fonderingsmålet uppnås. Det är till exempel oklart hur pensionsreformen som träder i kraft vid ingången av 2005 kommer att påverka pensionsutgifternas storlek. Trots detta borde beslut om när upplösningen av fonden inleds fattas i ett tillräckligt tidigt skede, så att fonden kan skyddas mot andra, ibland snabbt ändrade behov som finns i statsbudgeten. Utskottet anser dock att propositionens utgångspunkt är motiverad. Enligt den är det inte möjligt att ännu i detta skede

bestämma om en mer exakt tidtabell för upplösningen av fonden.

I den andra fasen av lagen om statens pensionsfond görs ändringar gällande fondens förvaltning samt i anslutning till den grunderna för intern kontroll och riskhantering, bokslutet och revideringen samt behandlingen av bokslutet och revisionsberättelsen på ministeriet. De nuvarande bestämmelserna i lagen om statens pensionsfond är spridda och bristfälliga. Eftersom statens pensionsfonds verksamhet i fortsättningen huvudsakligen inriktar sig på placeringsverksamheten, är det skäl att också i lagen efterlysa sakkunskap i placeringsverksamhet i förvaltningen och styrningen av fonden.

Finansutskottet anser att i praktiken förutsätter genomförandet av reformen med resultatstyrningen och redovisningsskyldigheten att lagstiftningen om statens fonder utanför budgeten harmoniseras, åtminstone vad gäller bestämmelserna om fondernas ledningsorganisationer och styrning samt ansvarsrelationerna, intern kontroll och riskhantering samt bokslut och bokslutspraxis. I samband med detta är det skäl att kontrollera att fondernas lagstadgade uppgifter och den verksamhetsidé som formulerats i dem är klara och ändamålsenliga.

Utskottet har ingenting att anmärka mot propositionen till den del det föreslås att statens pensionsfonds organisatoriska ställning ska förtydligas så att den blir en självständig organisation som står under finansministeriets tillsyn.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår finansutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 12 oktober 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Olavi Ala-Nissilä /cent
vordf. Matti Ahde /sd
medl. Christina Gestrin /sv
Jyri Häkämies /saml
Kyösti Karjula /cent (delvis)
Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Reijo Laitinen /sd
Maija-Liisa Lindqvist /cent
Mika Lintilä /cent

Pirkko Peltomo /sd
Markku Rossi /cent
Matti Saarinen /sd
Kimmo Sasi /saml
Anni Sinnemäki /gröna (delvis)
Kari Uotila /vänst
Jukka Vihriälä /cent
ers. Timo Kalli /cent
Mikko Kuoppa /vänst
Tuija Nurmi /saml.

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Alpo Rivinoja.